

תענית יג

מה הלוי'ז ביום צום: היכי עבדי? - אמר אביי: מצפרא עד פלגא דיומא מעיינינן במילי דמתא, מכאן ואילך רבעא דיומא קרינן בספרא ואפטרותא, מכאן ואילך בעינן רחמי. שנאמר (נחמיה ט') **ויקומו על צמדט ויקראו בספר תורת ה' אלהיכם רבצית היום ורבצית מתודיט ומשתחויט לה' אלהיכם.**

קושי על ההסבר: איפוך אנא!

תירוץ: לא סלקא דעתך, דכתיב (עזרא ט') **ואלי יאספו כל חרד גדברי אלהי ישראל על מצל האלה וכו',** וכתיב (עזרא ט') **והאנחת הצרפ קמתי מתצניתי... ואפרסה כפי אל ה'.**

אמר רפרס בר פפא אמר רב חסדא

כל שהוא משום תענוג, כגון תענית צבור	כל שהוא משום אבל, כגון תשעה באב ואבל	
אסור	אסור	רחוצה בחמין
מותר	אסור	רחיצה בצונן

חיזוק לדברי רב חסדא לגבי תענית ציבור: אמר רב אידי בר אבין: אף אנן נמי תנינא: **ונועלין את המרחצאות.**

קושי על החיזוק: אמר ליה אביי: ואי בצונן אסור, 'סוכרין את הנהרות' מבעי ליה למיתני! תירוץ: אמר רב שישא בריה דרב אידי: אבא הכי קשיא ליה: מכדי תנן **'אסור ברחיצה'**, (הייתי חושב כל רחיצה אסורה) **'ונועלין את המרחצאות'** למה לי? אלא לאו שמע מינה: בחמין - אסור, בצונן - מותר.

חיזוק לדברי רב חסדא לגבי תשעה באב ואבל: לימא מסייע ליה: **כל חייבי טבילות טובלין כדרכן, בין בתשעה באב בין ביום הכפורים.** במאי?

אילימא בחמין - אלא לאו - בצונן, וחיבי טבילות - אין, איניש אחרינא - לא. טבילה בחמין מי איכא? שאובין נינהו!

דחיית החיזוק: אמר רב חנא בר קטינא: לא נצרכה אלא לחמי טבריא. קושי על הדחייה: אי הכי, אימא סיפא: **אמר רבי חנינא סגן הכהנים: כדי הוא בית אלקיננו לאבד עליו טבילה פעם אחת בשנה.** ואי אמרת בצונן מותר - ירחץ בצונן! תירוץ: אמר רב פפא: באתרא דלא שכיח צונן.

קושי על רב חסדא בעניין תעניות ציבור שמותר לרחוץ בצונן:

1. כשאמרו אסור במלאכה - לא אמרו אלא ביום, אבל בלילה - מותר. וכשאמרו אסור בנעילת הסנדל - לא אמרו אלא בעיר, אבל בדרך - מותר. הא כיצד? יוצא לדרך - נועל, נכנס לעיר - חולץ.
2. וכשאמרו אסור ברחיצה - לא אמרו אלא כל גופו, אבל פניו ידיו ורגליו - מותר.
3. וכן אתה מוצא במנודה ובאבל. מאי לאו - אכולהו, ובמאי עסקינן?

אילימא בחמין - פניו ידיו ורגליו מי שרו? אלא לאו בצונן. והאמר רב ששת: אבל אסור להושיט אצבעו בחמין!

תירוץ: לא, לעולם בחמין. ודקא קשיא לך **וכן אתה מוצא במנודה ובאבל** - אשאר קאי.

קושי על רב חסדא בעניין אבל אסור לרחוץ בצונן: תא שמע, דאמר רבי אבא הכהן משום רבי יוסי הכהן: מעשה ומתו בניו של רבי יוסי בן רבי חנינא, ורחץ בצונן כל שבעה! תירוץ: התם כשתכפוהו אבליו הוה. דתניא: **תכפוהו אבליו בזה אחר זה, הכביד שערו - מיקל בזה, ומכבס כסותו במים.**

צמצום רב חסדא לדברי ברייתא זו: אמר רב חסדא: בתער - אבל לא במספרים, במים - ולא בנתר ולא בחול. (רק מותר בשינוי)

דעה מנוגדת לרב חסדא בעניין רחיצת אבל: אמר רבא: אבל מותר לרחוץ בצונן כל שבעה, מידי דהוה אבשרא וחמרא.
קושי: מיתבי אין הבוגרת רשאה לנוול את עצמה בימי אבל אביה. הא נערה - רשאה (אסורה ברחיצה). מאי לאו - ברחיצה, ובמאי?

אילימא בחמין, אין הבוגרת רשאה? אלא לאו - בצונן.
והאמר רב חסדא: אבל אסור להושיט אצבעו בחמין!

תירוץ: לא, אכיחול ופירכוס.

חיזוק לדעת רבא: לימא מסייע ליה, דאמר רבי אבא הכהן משום רבי יוסי הכהן: מעשה ומתו בניו של רבי יוסי בר חנינא, ורחץ בצונן כל שבעה!

דחיית ההוכחה: אמרי: התם בשתכפוהו אבליו זה אחר זה. דתניא: תכפוהו אבליו בזה אחר זה, הכביד שערו - מיקל בתער, ומכבס כסותו במים. אמר רב חסדא: בתער - אבל לא במספרים, במים - ולא בנתר ולא בחול ולא באהל.

גירסה אחרת של רבא:

דעת רבא: אבל אסור בצונן כל שבעה.

קושי: מאי שנא מבשר ויין?

תירוץ: התם לפכוחי פחדיה הוא דעביד.

חיזוק לדעתו: לימא מסייע ליה: אין הבוגרת רשאה לנוול עצמה, הא נערה - רשאה. במאי?

אילימא בחמין אין הבוגרת רשאה, אלא לאו - בצונן
והאמר רב חסדא: אבל אסור להושיט אצבעו בחמין!

דחיית ההוכחה: לא, אכיחול ופירכוס.

מסקנה שיוצאת מהבנה הזאת בברייתא זו: אמר רב חסדא, זאת אומרת: אבל אסור בתכבוסת כל שבעה.

פסיקת ההלכה בנושא (כרב חסדא וגירסה שנייה ברבא): והלכתא: אבל אסור לרחוץ כל גופו בין בחמין ובין בצונן כל שבעה. אבל פניו ידיו ורגליו, בחמין - אסור, בצונן - מותר. אבל לסוך - אפילו כל שהוא אסור. ואם לעבר את הזוהמא - מותר.

שאלה: צלוחתא דתעניתא היכי מדכרינן?

תשובה 1: אדבריה רב יהודה לרב יצחק בריה, ודרש: יחיד שקיבל עליו תענית מתפלל של תענית, והיכן אומרה - בין גואל לרופא.

קושי: מתקיף לה רב יצחק: וכי יחיד קובע ברכה לעצמו?

תשובה 2: אלא אמר רב יצחק: בשומע תפלה, וכן אמר רב ששת: בשומע תפלה.

עוד קושי על דברי רב יצחק: מיתבי: אין בין יחיד לצבור אלא שזה מתפלל שמונה עשרה וזה

מתפלל תשע עשרה

צבור	יחיד	
<u>תשע עשרה</u>	<u>שמונה עשרה</u>	<u>מה מתפללים?</u>
תעניות ציבור	יחיד בתענית	<u>הבנה 1</u>
הני תשע עשרה? עשרין וארבע הוו!		<u>קושי בהבנה 1</u>
יחיד שקבל עליו תענית צבור שמע מינה: <u>יחיד קובע ברכה לעצמו!</u>	יחיד דקבל עליו תענית יחיד	<u>הבנה 2 ובכך קושי על דברי רב יצחק</u>
שליח צבור בתענית ציבור בשלש תעניות ראשונות, דליכא עשרים וארבע	יחיד	<u>תירוץ</u>

קושי על התירוץ: ולא? והא אין בין קתני; אין בין שלש ראשונות לשלש אמצעיות אלא שבאלו מותרין בעשיית מלאכה ובאלו אסורין בעשיית מלאכה, הא לעשרים וארבע - זה וזה שוין!

תירוץ 1: תנא ושייר.

דחיית התירוץ: מאי שייר דהאי שייר? ותו: והא אין בין קתני!

תירוץ 2: אלא: תנא באיסורי קא מיירי, בתפילות לא מיירי.

תירוץ 3: ואי בעית אימא: באמצעייתא נמי לא מצלי עשרים וארבע.

קושי על תירוץ 3: ולא? והתניא: אין בין שלש שניות לשבע אחרונות אלא

שבאלו מתריעין ונועלין את התנויות. הא לכל דבריהן - זה וזה שוין!

המשך הקושי: וכי תימא הכי נמי תנא ושייר - והא אין בין קתני!

